

ДО ІСТОРІЇ ОГІЄНКІВСЬКОГО РУХУ

*Слово лауреатам Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка 2011 р.
Виступ на врученні (Брусилів, 15 квітня 2011 р.)*

Мар'ян Красуцький

«БЕРЕЖИМО ВСЕ СВОЄ РІДНЕ...»

Високошановний Голово, високоповажне журі, шановні присутні у цій залі, на цьому врочистому пошануванні Видатного Українця, визначного вченого, громадського і релігійного діяча, письменника, державника і державотворця, палкого патріота незалежної України Івана Огієнка і нас, відзначених престижною премією його імені.

У житті кожної людини настає відповідальна і незабутня мить, коли вона аналізує, підсумовує прожите, зроблене нею, свій життєвий шлях і творчий доробок. Мов суворий і невідкупний суддя, ти запитуєш себе: що ти зробив доброго, корисного — не для себе особисто, ні — для людей, для тих, з ким живеш поруч, хто тебе оточував і оточує, для народу українського; чого не зробив чому і що маєш, повинен зробити сьогодні, завтра і на перспективу.

Коли я думаю про це, ставлю перед собою ці безкомпромісні запитання і цілі, зримо відчуваю живу, майже фізичну присутність непересічної особистості, людини справді невичерпного, незміряного таланту, бурхливої енергії й незламної сили духу, великого борця за волю знедаленої України, за краще життя мільйонів наших співвітчизників Івана Огієнка.

Виходець з бідної родини із забутого і Богом, і людьми Полісся, попри неймовірні життєві труднощі і негаразди, немилосердність долі, він з гідністю прокрокував кризь жажіття руйнівних буревіїв перших, а відтак і наступних десятиліть грозового і тривожного ХХІ століття, гордо пронісся над світом, уславивши Україну, край наш, Європу своїм титанічним талантом, своїм доробком у царині мовознавства, літератури, історії, релігієзнавства, філософії. Здається, не віднайти такої галузі в науці чи культурі, де б не засяв, висвічуючись найяскравішими барвами, талант Огієнка. Через роки і відстані він світив і світить нам у часи тривоги і боротьби, смуту і розбрату, невпевності і зневіри. Кличе до праці, до боротьби.

Сьогодні, як ніколи раніше, ми звертаємо свої думки, погляди, надії і сподівання до багатющої творчої спадщини Івана Огієнка — філософа,

вченого, письменника, політичного і релігійного діяча. Багатогранність його таланту, те, що, він залишив після себе, вражає. Ми ще і ще переконуємося, як багато може зробити людина, щиро закохана у рідний край, в Україну, віддана великій ідеї і великій справі визволення народу з-під поневолення, за торжество свободи і справедливості.

Він справді багато зробив для України і українства, внісши вагомий внесок у скарбницю не лише української, а й європейської, світової культури. З-поміж створеного, напрацьованого ним особливо вирізняється український переклад Біблії (над ним Огієнко — Митрополит Іларіон працював більше чотирьох десятиліть) та праці, присвячені різноманітним аспектам розвитку української мови. «Мова — душа кожної національності, її святощі, її найцінніший скарб, - стверджує Іван Огієнко-вчений і мовознавець, захисник рідної мови, її оборонець і творець. — В мові наша стара й нова культура, ознака нашого національного визволення... Поки житиме мова, житиме й народ, як національність. Не стане мови - не стане й національності: вона геть розпорозиться поміж дужчим народом...». І ще: Не цураймося своєї мови, як не цуралися рідної мови Христос та апостоли. Цуратися мови — то цуратися народу... Хто зраджує й кидає свою рідну українську мову та переходить на чужу, той легко зрадить і батьківській Вірі, і Церкві, і в кінці стане безвірним та бездушним перекидьком».

Слова ці — заповіт нинішнім і прийдешнім поколінням наших співвітчизників, пересторога тим, хто у метушливій погоні за удоволенням власних амбіцій знехтує святую святих — рідну мову — мову батьків, дідів і прадідів своїх. Про це маємо пам'ятати завжди де б ми не були, які б буревії та грози не шуміли над нашими головами.

Огієнко повернувся в Україну. Повернувся після багатьох років перебування на далекій чужині. Його знають, його шанують українці, земляки з рідного Полісся, Поділля. Його праці вивчають студенти, школярі, їх високо поцінують науковці, присвячуючи їх аналізу, вивченню та популяризації статті, книги.

Чимала робота у цьому напрямку проводиться у м. Кам'янці-Подільському — там, де Іван Огієнко залишив по собі глибокий слід і добру пам'ять. Саме тут у важкі, трагічні роки першої половини двадцятого століття він очолював Міністерство освіти і релігій щойноутвореної Української Держави, був першим ректором (засновником, та фундатором створення) у древньому місті Поділля Українського університету, який нині носить його ім'я. Кам'ячани одними з найперших в Україні взялися за вивчення, популяризацію творчості Огієнка, аби повернути народові його величезну, багатогранну спадщину. Ця багатопланова, клопітка робота триває упродовж майже двох десятиліть — од часу проголошення Незалежності. Творчість Івана Огієнка широко вивчається у вузах міста, школах і коледжах, до неї долучаються все нові й нові молоді поборники українського слова, вони допомагають відроджувати культуру і духовність українців, нації в цілому. Стали вже традиційними Огієнківські читання, присвячені меморіальним датам та національним святам. Плідно працюють на цій царині науковці національного університету та Огієнківське товариство

на чолі з професором Є. І. Сохацькою. Систематизуються і виходять друком збірники наукових праць, присвячених Івану Огієнку, тощо. Справа ця, без сумніву, триватиме і надалі.

Швидкоплинний час припорощує пилом забуття події, діяння минулих десятиліть. Змінюються моральні (і матеріальні, певна річ) цінності й стереотипи. Та не вкриє руйнівний пил байдужості і невдячного безпам'ятства дорогих серцю нашому святинь і святостей, того, що вбираємо од народження, з молоком матері, — любові до рідної землі, до стежини, протоптаної у батьківським краю твоїми босими ногами на зорі життя твого. До тих, хто навчав любити Україну, віддавати усього себе на олтар великого торжества волі і сили духу, усвідомлення себе як особистості, здатної зробити країну, край свій щасливим і заможним. Саме усвідомлення цього — високого громадського і громадянського обов'язку, патріотизму має додавати усім нам сили і снаги у нелегкій праці на благо нашої Незалежності, в ім'я великої справи, якій присвятив своє життя од народження й до останнього подиху видатний українець — Іван Огієнко — Митрополит Іларіон.

Я щиро сердо, від усієї душі дякую журі, Огієнківському комітету, Товариству української мови ім. Т. Г. Шевченка «Просвіта», Національній Спілці письменників, Житомирській обласній держадміністрації і обласній раді, очільникам Брусилівського району, а також шановній представниці журі і на цьому святі, справжній подвижниці огієнкознавства, вивчення, популяризації і пропаганди творчості І. Огієнка, його безцінної спадщини, кандидату філологічних наук, професору Кам'янець-Подільського національного університету імені І. Огієнка, одному з найперших лауреатів огієнківської відзнаки Євгенії Іванівні Сохацькій за присудження мені цієї престижної премії і вручення її у цій залі. Зазначу при цьому, що уся моя творча діяльність письменника, публіциста (а це 6 романів, 9 повістей, десятки оповідань, новел, нарисів) була і буде спрямована на благо України, для її подальшого утвердження і розвитку, задля покращення життя людей — моїх співвітчизників.

Щиро дякую за увагу.

Отримано: 20.04.11 р.

Володимир Поліщук

**ПОДВИЖНИКИ УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ
(ІВАН ОГІЄНКО — ВАСИЛЬ ДОМАНИЦЬКИЙ)**

Шановні земляки високодостойного Івана Івановича Огієнка!
Шановні друзі!

Із глибоким усвідомленим пієтетом щодо постаті й діянь Івана Івановича Огієнка, зі щирою вдячністю всім, хто причетний до повносилового повернення його імені в сучасну Україну, хто причетний